

Dekadni bilten vodnobilančnega stanja kmetijskih tal v Sloveniji 21. do 30. junija 2012

OBVESTILO

Vročinski val je z visokimi temperaturami zraka vztrajal vso zadnjo dekada junija. Najvišje dnevne temperature zraka so se povzpele nad 30° C. Močno se je povečalo izhlapevanje iz tal in rastlin, zaloga vode v površinskem sloju tal pa se je povsod po državi močno izčrpala. Deževalo je le peti dan dekade, močnejši lokalni nalivi so prinesli več dežja le na Dolenjsko, Posavje in južni del Slovenije. Bilanca vode v tleh je bila povsod po državi negativna, primankljaji pa so bili največji na Obali. Na lahkih in peščenih tleh je na rastlinah opaziti prve znake suše. Učinek sušnega stresa povečuje še močan vročinski stres. Obstaja nevarnost vročinskih ožigov na plodovkah in sveže odkošeni travni ruši. V severovzhodni Sloveniji je potekala žetev ječmena, pogoji za žetev so bili zelo dobri. Začenja se tudi žetev pšenice.

METEOROLOŠKE RAZMERE

V začetek tretje dekade junija se je zalezal prvi vročinski val, ob koncu junija pa nas je zajel še drugi val. Najvišje temperature so bile po nižinah do 34 °C, zato je bila zelo velika toplotna obremenitev. Topla so bila tudi jutra, predvsem v mestih in ob morju. Povprečna temperatura zraka zadnje junijske dekade je bila v večjem delu Slovenije za več kot 4 °C višja od dolgoletnega povprečja 1971–2000. V osrednji Sloveniji je bilo topleje celo za 4,9 °C, najmanjši odkloni, od 3,4 °C do 4,0 °C pa so bili beleženi na celjskem in Primorskem. Dekada je bila skromna s padavinami. V večjem delu Slovenije je padlo do 10 mm dežja, na Postojnskem, v Beli Krajini in na Notranjskem le nekaj kapelj. Dekadne količine padavin so bile povsod po Sloveniji podpovprečne. Od 20 do 30 mm je padlo na Štajerskem, na Brniškem in Krškem polju. Le v delu Dolenjske in v pasu južno od Ljubljanske kotline proti jugovzhodu je v lokalnih nalivih padlo do 40 mm dežja, kar pomeni okrog 80 % dolgoletnih povprečnih padavin. V torek, 26. junija, je zaradi lokalnih nalivov prišlo do sprožitve zemeljskih plazov. V dekadi je bilo nadpovprečno sončno, sonce je sijalo več kot 100 ur v večjem delu Slovenije, le v visokogorju nekoliko manj. V zadnji junijski dekadi je bilo v večjem delu Slovenije za 25 do 35 % več sončnih ur kot običajno. Od 40 do 50 % več pa jih je bilo v osrednji Sloveniji, na Štajerskem in Goriškem.

IZHLAPEVANJE IZ TAL IN RASTLIN

V dekadi je izhlapelo od 40 do 50 mm vode, največ na Goriškem in Primorskem do 60 mm. Dnevne vrednosti izhlapevanja so se v tretji dekadi že povzpele čez 6 mm, na Primorskem in goriškem je bila povprečna dekadna evpotranspiracija 6,3 mm.

STANJE RASTLIN

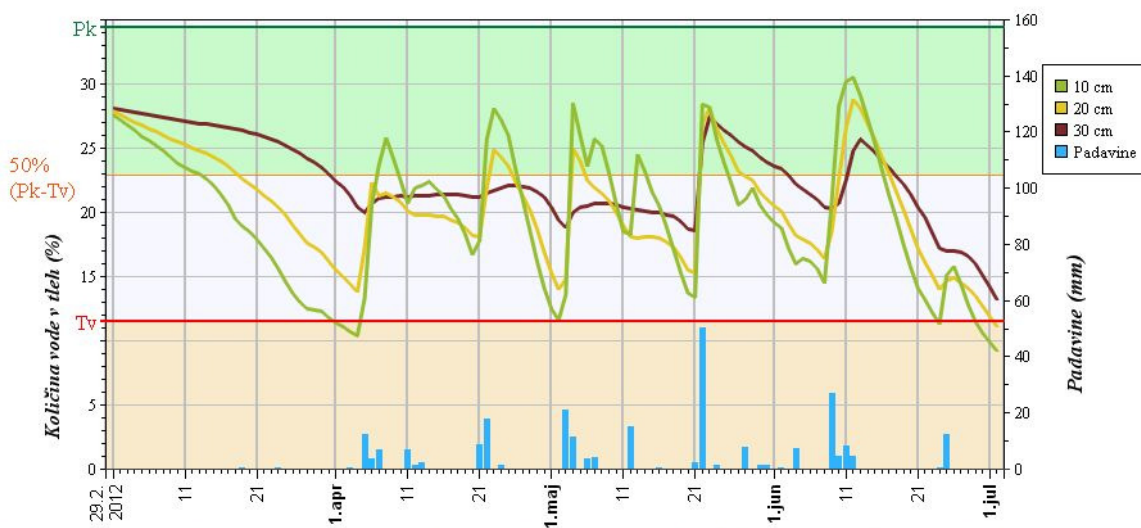
V SV Sloveniji je v zadnji dekadi junija potekala žetev ječmena. Tudi pšenica je dozorela, pričetek žetve je dober teden zgodnejši kot v preteklem letu in 10 do 14 dni zgodnejši od povprečja. Pogoji za žetev ječmena so bili skoraj vso preteklo dekada odlični, vročinske nevihte so peti dan dekade v ta del Slovenije prinesle le slabih 15 mm dežja, pregotost ozračja je hitro osušila slamo in zrnje. Vremenski pogoji v sklepnem obdobju zorenja pšenice so bili zelo dobri, zato lahko pričakujemo kvaliteten pridelek, le količina pridelka bo zaradi spomladanske suše verjetno nekoliko manjša kot bi bila sicer. V času vročinskega vala so visoke temperature zraka, najvišje celo nad 35 °C, močno ogrele tudi tla. V globini med 5 do 10 cm so bile temperature med 25 in 30 °C. Iz tal in rastlin se je močno povečalo izhlapevanje. Voda v tleh je postala rastlinam vse težje dostopna in ob koncu dekade se je zaloga vode v tleh že približala meji, ko je rastline iz tal ne morejo več izčrpati. Rastline so bile vso dekada v sušnem stresu, njegov učinek na rastline pa je stopnjeval še močan vročinski stres. Posledice obojega je bilo ob uvelo listje plodovk, zviti listi koruze in zastala rast, še posebno na posevkih na peščenih tleh, kjer je na listju koruze že opaziti prve znake suše. Obstaja nevarnost vročinskih ožigov. Koruza je že nastavila metlice, prašnikov še ni bilo opaziti. Zelenjadnice je bilo potrebno namakati.

Precej podobne so bile rastne razmere tudi drugod po državi. Proti koncu dekade smo na nezastrtih tleh že lahko opazili široke sušne razpoke. Na sveže košenih travnikih so nastali vročinski ožigi travne ruše. Visoke temperature so hkrati zavrle bohotenje nekaterih glivičnih rastlinskih bolezni, predvsem fitoftore na krompirju in peronosporo na vinski trti, ki smo jim bili zaradi nestanovitnega vremena, priča vso prvo polovico meseca. Razmere pa so postale ugodne za pojav drugih bolezni. Pridelovalce krompirja opozarjajo na zaščito nasadov pred črno pegavostjo, v sadovnjakih breskev, jablan in hrušk pa je še vedno potrebna zaščita pred šklopom in iabolčnim zaviračem.

VODA V TLEH

Vroče vreme, visoko izhlapevanje in skromne padavine so povzročili, da se je zaloga vode v površinskem sloju tal ponovno izčrpala. Vodna bilanca v zadnji junijski dekadi je bila povsod negativna.

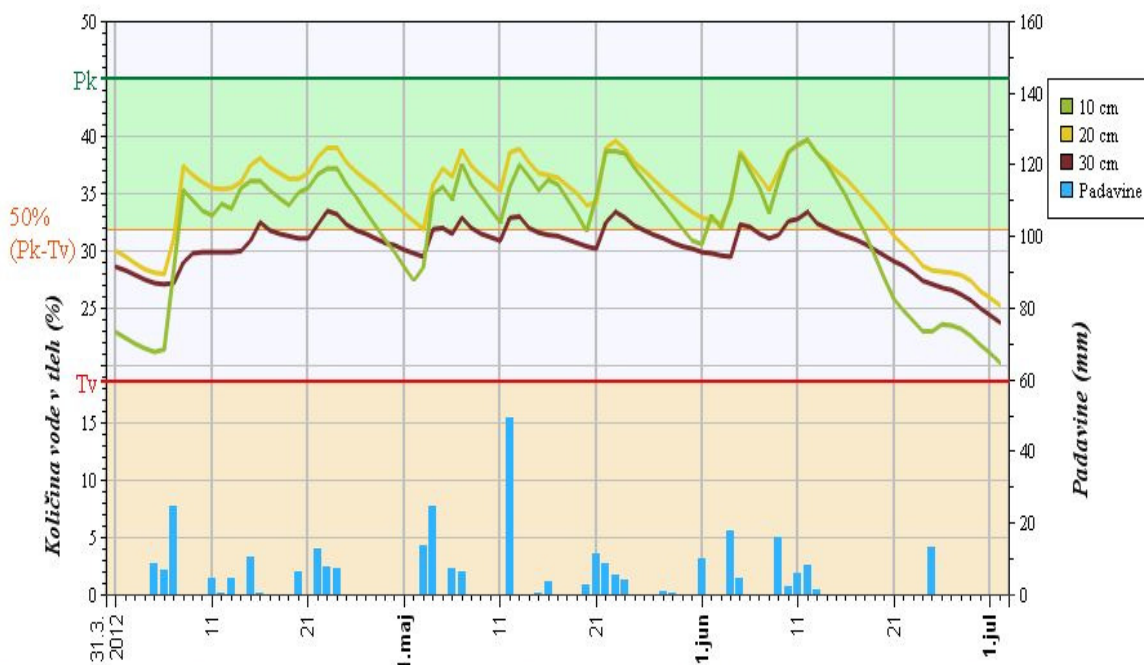
Povprečna dnevna vsebnost vode v tleh in padavine: Murska Sobota, 1. 3. – 30. 6. 2012

Pk = zgornja meja vode v tleh
 Tv = rastlinam nedostopna voda v tleh
 50% (Pk-Tv) = spodnja meja rastlinam dostopne vode v tleh

Vsebnost vode v tleh se je v SV Sloveniji vztrajno izčrpavala in postajala za rastlinam vse težje dostopna. Padavine so imele le kratkotrajen učinek na omočenost površinskega sloja tal.

Povprečna dnevna vsebnost vode v tleh in padavine: Celje, 1. 3. – 30.6. 2012

Pk = zgornja meja vode v tleh
 Tv = rastlinam nedostopna voda v tleh
 50% (Pk-Tv) = spodnja meja rastlinam dostopne vode v tleh

Tudi na celjskem se je ob vročinskem valu zaloga vode v tleh močno izčrpala, kmetijski posevki in zelenjadnice pa so bile izpostavljene sušnemu in vročinskemu stresu.

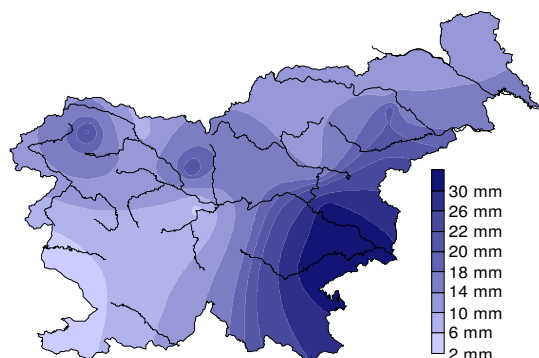

Vodna bilanca v 3. dekadi junija 2012 in primerjava s povprečnimi vrednostmi (1971-2000)

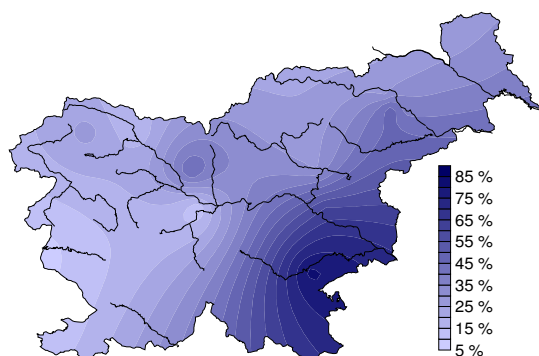
Postaja	Vodna bilanca (mm)	Povprečje (mm)
LESCE	-33	15
NOVO MESTO	-34	1
LJUBLJANA - BEŽIGRAD	-49	5
BRNIK - LETALIŠČE	-25	11
RATEČE	-31	27
LISCA	-18	16
MARIBOR - TABOR	-37	2
BILJE	-59	5
CELJE - MEDLOG	-37	6
STARŠE	-32	1
MARIBOR - LETALIŠČE	-30	4
ŠMARTNO PRI SLOVENJ GRADCU	-32	15
MURSKA SOBOTA - RAKIČAN	-39	5
PORTOROŽ - LETALIŠČE	-61	-24

V 3. dekadi junija je bilo stanje vodne bilance povsod po Sloveniji negativno. Primanjkljaji so bili večji kot povprečno v tej dekadi

Količina padavin v 3. dekadi junija 2012 in odstopanje padavin od dolgoletnega povprečja (1971-2000)

V skrajnem delu jugozahodne Slovenije in na Goriškem je padlo največ do 5 mm dežja, v večjem delu Notranjske in na zahodnem delu Ljubljanske kotline pa do 10 mm. Na severovzhodu države je padlo med 10 in 15 mm dežja, podobno tudi v večjem delu severne Slovenije. Količina padavin se je povečevala proti jugovzhodu. Največ padavin je padlo v delu Dolenjske in v pasu južno od Ljubljanske kotline proti jugovzhodu, kjer je v lokalnih nalivih padlo tudi do 40 mm dežja.

Nikjer po državi količina padavin v 3. dekadi junija ni presegla dolgoletnega povprečja (1971-2000). Na Obali, Goriškem in v osrednji Sloveniji je padlo do 20 % dolgoletnih padavin. Podobno tudi na osrednjem Štajerskem in na severovzhodu države. Le v delu Dolenjske in v pasu južno od Ljubljanske kotline je padlo okrog 80 % dolgoletnih povprečnih padavin.

Zahvala: Pripravo produktov je s sofinanciranjem omogočila EU preko programa Transnacionalnega sodelovanja v JV Evropi.